

Na střeše světa

(rok 2006)

Jan DUCHEK, gen. v.v.

Pokračujeme ve zveřejňování cestopisných textů, které dokazují, jak účelně lze trávit život aktivním lidem i ve věku, o kterém nelze v žádném případě tvrdit, že jde o věk mladistvý. Ale ani pokročilý, natož pak důchodcovský.

Honza se svou ženou toho podnikli již tolik, že by jiný pár již dávno vyhledával jiné aktivity, odpovídající věku. Ale náš pár nikoliv. Bude dobře, když budou náš web nadále zásobovat třeba jen vzpomínkovými příběhy, které dokazují, co člověk dokáže a že stárnutí není nejvážnější překážkou pro plnohodnotné žití v jakékoliv životní fázi.

Nepředkládáme Honzovy eskapády jako životní model pro navnadění vrstevníků. Tedy jenom! Řekli jsme si hned na počátku založení našeho Armádního Literárního Klubu, že naším cílem bude soustřeďovat veškeré pozoruhodnosti, které charakterizují naše kdysi „vyděděné“ kolegy, vojáky, o kterých se svého času ve společnosti šířilo odporné označení „zelených mozků“. Náš web plně prokazuje, že osudy těžce zkoušených „vyděděnců“ byly sice velmi těžké, pod stálým dohledem moci, ale ducha většiny z tolika tisíc z armády vyloučených nezlomily. (A že osudy byly opravdu těžké, o tom si většina lidí, kteří zůstali v armádě, ale i ti nezúčastnění ve společnosti, si dosud nedovede učinit představu. Pokusíme se některé jejich osudy na tomto místě v průběhu „jubilejního roku 2018“ ještě ve zvláštní subkapitole objasnit).

Za redakční Radu: Sýkora, Russ

Přistání manželů Duchkových na Střeše světa

Přistanete na letišti Gonggar, ale do metropole Tibetu je to ještě nějakých sedmdesát kilometrů. Před pár lety, než cestu zkrátil tunel, to bylo ještě o pár desítek kilometrů víc. Na letišti si můžete koupit kyslíkovou bombu, která vypadá spíš jako velký lak na vlasy. Ono se opravdu stává, že někteří lidé náhlý přechod do takové nadmořské výšky neustojí.

Bydlet jsme snad nemohli lépe. Hotel Mandala je přímo na posvátném okruhu kolem

nejsvětějšího tibetského kláštera Džógang. I v hotelové recepci si můžete koupit kyslíkovou bombu, je podstatně lacinější než na letišti a navíc vám ji na zálohu zapůjčí. Také jsme si jednu půjčili, nosili ji pro

strýčka příhodu týden v batohu a

potom neporušenou vrátili. Byl právě čas oběda a tak jsme si na střeše hotelu dopřáli vynikající jačí steak, docela obstojné pivo a kochali se vyhlídkou na Potálu.

Po obědě jsme vyrazili na posvátnou kóru kolem kláštera. Ve směru hodinových ručiček po ní chodí buddhističtí mniši, desítky turistů a stovky věřících poutníků. Ti roztácejí modlící mlýnky s mantrami a nejzbožnější z nich „obcházejí“ kóru - snad mi buddhisté to názvosloví prominou - jakousi soustavou cviků : klek, leh na břicho, skrčit nohy pod sebe, vztyk a tak pořád dokola. Stejně cviky donekonečna opakují i desítky poutníků před hlavním vchodem do kláštera. Klášter Džógang byl založen v sedmém století králem Songtsen Gampou, za jehož vlády se Tibet stal významnou asijskou mocností. Nad vchodem se zlatě třpytí „kolo života“ a zlaté laně sedící po stranách prý symbolizují mír. V šeru svatyně voní staré dřevo, jačí máslo, které hoří v desítkách lampiček a nakažlivou mystiku místa dokresluje zvuk všudypřítomné a neustále se opakující mantry „Óm mani padmé húm“. Nejvýznamnějším artefaktem v Džógangu je silně zlacená plastika Buddhy Šákjamuniho pokrytá drahokamy a polodrahokamy. K ní i k soškám jiných božstev pokládají věřící peníze a my přemýšlíme, co by se s nimi stalo v Česku„Óm mani padmé húm“ ... tato mantra prý transformuje také negativní emoce chamtivosti a lakoty.

Potála. Obrovský čtrnáctipatrový a sto deset metrů vysoký palácový komplex se vypíná k nebi a dojem výšky ještě zesilují mohutné ustupující zdi i zužující se okna. K paláci vedou desítky schodů a pokud se k tomu přidruží třicet stupňů celsia, tak to ve výšce 3 700 metrů někteří našinci zvládají dost obtížně. Jako zimní sídlo dal Potálu vystavět v polovině sedmnáctého století pátý dalajláma, od kterého se také odvozuje počátek tibetské teokracie - dalajlámové jsou totiž od té doby nejen duchovními ale i světským vládci Tibetu.

Stavba byla dokončena až dvanáct let po dalajlámově smrti, ale celou tu dobu byla jeho smrt pečlivě utajována a okolní svět udržován v přesvědčení, že se dalajláma stáhl ze života, aby mohl veškerý svůj bdělý čas věnovat meditaci. „Palác tisíce místností“ v sobě skrývá nevyčíslitelné hodnoty a přestál zemětřesení i řádění revolučních gard. S tunami zlata a tisíci drahých kamenů a perel je ale také výmluvným svědectvím o propasti mezi bídou tibetských venkovanů a bohatstvím vyvolených.

Asi dvě stě kilometrů od Lhasy v klášteře Drigung se uskutečňují „nebeské pohřby“. Mniši na posvátném kameni rozsekají mrtvá těla a obrovští vypasení supi během krátké doby nebožtíka sežerou. Je to poslední služba, kterou mrtvý může světu prokázat. Přenocování v klášteře ve výšce 4500 m není pro leckoho snadné. My měli spíš problém udržet v žaludku pár brambor a kousek neuvěřitelně tvrdého jačího masa. Neprozřetelně jsme totiž po večeři nakoukli do klášterní kuchyně a dojem byl potvrzen zjištěním, že jediným zdrojem vody v celém klášteře, kde se manipuluje s často již páchnoucími těly, je skromný čůrek vody vytékající z kohoutku na venkovní zdi.....a bůh sud', odkud ta voda pochází.

Když jsme po týdnu přejížděli po víc než krkolomných cestách hlavní himalájský hřeben do Nepálu, věděli jsme nade vší pochybnost, že náš řidič je přesvědčený buddhista. Ti totiž věří v reinkarnaci.

Magický Tibet je plný rozporů. Nová železnice, která jej spojuje s centrální Čínou je na jedné straně nesporným pokrokem, na druhé straně ale umožňuje v případě potřeby rychlý přesun čínských ozbrojených sil. Čínské revoluční gardy asi opravdu páchaly neuvěřitelná kulturní zvěrstva, ale na druhé straně je skutečností,

že jim v ničení buddhistických klášterů často pomáhali feudálními poměry zbídačení Tibetáné. Otroctví a nevolnictví bylo v Tibetu zrušeno teprve za čínské nadvlády v roce 1959 a podle některých svědectví patřila ještě v polovině dvacátého století do arsenálu trestního práva amputace končetin a vylupování očí.

Číňané se naproti tomu bezostyšně snaží přečíslit tibetské etnikum většinovými Chany a dávají čínským přistěhovalcům ekonomické výhody. Poslední nepokoje v Tibetu vlastně začaly pogromem proti bohatnoucím Číňanům.

Spousta pochybností a nezodpovězených otázek mi běží hlavou kdykoliv čtu frázovitá vyjádření čínských oficiálních míst.

Stejně pocity ale mám, když Kateřina Jacques vyvěšuje z oken Tibetskou vlajku.